

Iemand, die ik nooit zal vergeten

H. de Nooy, Heelsum. (broer van Ko, Hendrik de Nooy geb. 1891; RS)

"Opa de Nooy" is in Ede nog steeds een begrip. Al wordt deze aanduiding door het thans opkomende vierde geslacht ook gebezigd voor de bruidegom van heden, ingewijden weten, dat hier zijn Vader bedoeld wordt, een persoonlijkheid, die zijn stempel op de familie heeft gedrukt. Voor ons begrip vertegenwoordigt Opa de Nooy, wiens karakter hieronder door één van zijn zoons wordt beschreven, een voorbijge stielperiode. En toch was hij in zekere zin zijn tijd vooruit. Zo liet hij zijn jongens een school voor schildertechniek te Brussel bezoeken, hetgeen omstreeks 1900 niet gebruikelijk was en van progressiviteit getuigde. Bekend is voorts, dat hij de kerk verliet, zodra de dienst twee uren duurde, hoe meelevend hij overigens op kerkelijk gebied was. Het beeld van Opa als patriarch boezemt eerbied in. Het verwondert niet dat wanneer hij op hoogtijdagen staande een toespraak hield, al zijn zoons als één man ook oprezen.

Het door Opa nagelaten dagboek toont aan dat een mens, wiens objectieve biografie geen opvallende bijzonderheden vermeldt, door zijn sterke geloofsleven toch een zeer bijzonder mens kan zijn, een mens naar Gods beeld.

Vader Willem de Nooy

oktober 1853 - februari 1944

Het is slechts mogelijk, heel summier een beschrijving van en enkele belevenissen uit dit zeer lange leven te geven.

Terecht wordt in deze bundel plaats ingeruimd voor de Vader van de bruidegom van heden, temeer daar onze Vader een markante figuur was en een grote plaats in de familie- en burgerkring innam. Het blijft echter moeilijk, een korte biografie van Vader te geven, zonder Moeder (*Maria Doornebal 1857-111928; RS*) daarbij te betrekken. Zij beide waren van en met elkaar en beoogden één doel, te leven, te werken en te besturen naar een hoog niveau, zedelijk en geestelijk.

Stel U Vader voor als een vrij lange, kaarsrechte figuur met een militaire pas en prachtig blauwe ogen, die helder in het hoofd stonden. Hij had baard, noch snor, in zijn jonge jaren echter wel. Zijn kleding was goed verzorgd, met weinig opschik en donker, een platte pet op het hoofd, die vlot kon worden afgenomen voor het groeten van medemensen. Vader Willem de Nooy keek nogal stuurs, was correct en verlangde dat ook van zijn omgeving, waar hij verantwoordelijk voor was. Pikante dingen waren er aan zijn persoon, welke wij wel eens wat overdreven vonden, doch is het erg, dat hij veel respect had voor officieren en al wat „gestudeerd" had en dus wetenschappelijk was? Het gevolg was, dat ons al heel vroeg werd ingepeperd, voor deze groepen vooral de pet af te nemen, evenals voor dames met een voile. Deze inslag heeft vader wel goodwill bezorgd in allerlei verbanden.

De taak als huisvader (met moeder) was wel gigantisch voorwaar en het was dan ook geen wonder, dat het wel eens kookte en bruiste, zodat de sfeer wat „geladen" was in huis en zaak. Men bedenke, dat onze ouders elf kinderen bezaten: zes jongens en vijf meisjes. Het was dus voor ons geraden in het gareel te lopen, om niet in het „magnetisch veld" te geraken (gommenoris!). Vaders levensgezellen was dan steeds de overtuigende en flinke persoonlijkheid om de storm te doen „leggen". Vurig, enthousiast voor de principiële zaken, werden we opgevoed, om zonodig strijdvaardig voor onze overtuiging van geloof of politiek uit te komen. Veel levenswijsheid was vaders deel, wellicht mede door zijn opgroeien in een kring (midden 19de eeuw), waarin over genoemde zaken geen blad voor de mond werd genomen. Zijn wijsheid en doorzicht kwamen zo heel mooi uit in zijn frisse humor en beeldspraak en rake typering. Nog heden ten dage zijn hiervan de sporen te ontdekken bij enkele nazaten.

Thuis waren de zondagen flink puriteins; er zou niet licht van de toen geldende normen worden afgeweken, want dan was het oordeel daarover vrij gauw geveld en was het commentaar weinig moedgevend. Het grote gezin had zich te voegen naar de aangegeven vaarroute en het is te begrijpen, dat het met die elf genuanceerde zieltjes wel varen, doch ook laveren werd. Zeilen voor of tegen de wind, wat extra moeilijk werd in de puberteitsperiode van elk onzer. De lezer bedenke, dat deze periode ± 20 jaar duurde, eer de laatste door de branding was. Voorwaar geen kleinigheid. Een weinig groepsvorming was er wel in ons gezin, dan was deze, dan gene uitblinker. Het was al leven, deining en wasdom thuis. Natuurlijk moest er strengheid zijn, orde en tucht. In de jonge jaren was dat wel eens een zwaar te verteren brok in ons bestaan, vooral als werd gezegd, dat dit „uit liefde" ging; doch die liefde was dikwijls de voor ons verborgen draad, die door de leidsels heen liep. Toch is in mijn herinnering duidelijk gegrift een intens gelukkige, levendige jeugd, die in het hele gezin of in diverse fracties daarvan veel vreugde en saamhorigheid gaf. In gezellige bedsteden werden de emoties gezamenlijk beleefd, om de volgende dag weer optimist te beginnen, wel wetend, dat het lot des mensen soms grillig kan zijn. Orde, regelmaat, tucht en medewerkzaamheid waren aan de orde van elke dag en wij waren er het beste aan toe, als we ons blijmoedig aan de spelregels hielden in dit grote, bonte samenspel, om te geraken tot een verantwoord opgroeien en uitvliegen.

Ja, dat uitvliegen, dat durfden we wel, her en der en de wijde wereld werd ons domein. Vader vond dit heel goed, doch overlaadde ons niet met „reisgeld", dus selfsupporting was de boodschap. Toegegeven, het kon ook moeilijk anders; het thuisfront moest ook verzorgd worden, doch soms mochten we een „handreiking" in ontvangst nemen en dan ging het weer opgewekt voorwaarts.

Buitengewoon veel belangstelling bleek vader te hebben in de uiteindelijke bestemming, die we vonden. We zijn uitgevlogen of hebben het geluk gevonden op de aloude grondslag van Ede, waar de wortels van het ouderlijk bestaan diep zijn ingedrongen en waar een jongere generatie thans op de wieken is gegaan. Van onze ouders heeft vooral vader er heel veel van gezien en hij gaf dikwijls zijn wijze adviezen. Het was geen supervisie, doch grote belangstelling; hij sprak bemoedigend, waar het nodig was. Bovendien wist hij als stille vennoot zijn nageslacht te omringen met gebed.

De laatste twintig jaar waren vaders verjaardagen even zovele reünies, waar hij in het bijzonder ons op 't hart bond, in de toekomst elkander zoveel mogelijk te steunen en de familieband niet te doen verslappen. Vader sprak het meermalen uit, dat hij zich wel eens wat eenzaam voelde, hoewel hij temidden van een grote familie leefde. Wij begrepen dat maar weinig. De oorzaak van die eenzaamheid was, dat vaders tijdgenoten ongeveer alle van het toneel verdwenen waren en hij hen als stokoude man telkens weer miste.

Evenwichtige blijmoedigheid, grote algemene interesse en vooruitstrevendheid waren zijn deel. Zo bereed hij in Ede als eerste de fiets en zo kon het later gebeuren, dat hij in huis een deuntje liep te fluiten of te zingen, zelfs nog na zijn tachtigste jaar, toen vader zijn heup had gebroken en na zijn herstel wat moeilijk bleef lopen, waardoor zijn „actieradius" kleiner werd. Tot op zeer hoge leeftijd wijdde hij zich aan de tuin, de perenpluk en het schilderen van landschapjes, later zelfs met behulp van een loupe.

Zijn belangstelling voor de oorlogshandelingen was groot en vurig verlangde hij, de overwinning op Duitsland te mogen beleven, doch in februari 1944 is vader na een kort ziekbed gestorven in de wetenschap, dat het allerbeste komende was.

Heb ik vader in dit artikel geïdealiseerd? Neen, dat kon ook niet, want vader wist zelf maar al te goed, wie en wat hij was voor zijn God, doch hij geloofde in Zijn grote genade. Daarin hebben onze ouders ons altijd voorgeleerd, om hun groot gezin tot gids te zijn naar de toekomstige eeuw. Wij gedenken hem met veel blijdschap *en* dank en willen hen volgen in een wel zeer sterk veranderde tijd en wereld. De marsroute is bekend, het beloofde land wenkt en wij hebben een Leidsman!

H. de Nooy, Heelsum. (*broer van Ko, Hendrik de Nooy geb. 1891; RS*)